

Sygn. akt I CSK 2355/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

w sprawie z powództwa M. B., A. B.
przeciwko [...] Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 czerwca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 15 września 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego [...] Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz powodów M. B. i A. B. kwotę 5400,- (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego [...] Bank S.A. w W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 15 września 2021 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania

przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. uzasadniając to tym, że Sąd Apelacyjny orzekł na niekorzyść apelującego pozwanego, przy jednoczesnym braku wniesienia apelacji przez powodów, stwierdzając w uzasadnieniu swojego wyroku nieważność umowy w jej pierwotnej treści. Zdaniem skarżącego sprzeczność uzasadnienia Sądu II Instancji z motywami wyroku Sądu I Instancji, stanowi definitywne wyjście poza granice orzekania, niemożliwe jest wykonanie wyroku Sądu I instancji (obydwa rozstrzygnięcia są sprzeczne względem siebie co do motywów rozstrzygnięcia), a poprzez stwierdzenie w uzasadnieniu wyroku przez Sąd II instancji nieważności całego stosunku podstawowego na skutek stwierdzenia nieważności Aneksu do niego (Aneks nr 1) - pozwany w tym zakresie został pozbawiony realnej możliwości obrony, co prowadzi do nieważności postępowania.

W ocenie Sądu Najwyższego powołane wyżej przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania nie zachodzą.

W pierwszej kolejności odnieść się należy do przesłanki nieważności postępowania, jako najdalej idącej. Według ugruntowanego w orzecznictwie poglądu, nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) zachodzi wtedy, gdy strona nie mogła brać

udziału w postępowaniu sądowym lub jego istotnej części na skutek naruszenia przepisów postępowania przez sąd lub przeciwnika w sporze. W niniejszej sprawie taka sytuacja w odniesieniu do pozwanego niewątpliwie nie wystąpiła.

W sprawie nie zachodzi także przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku skargi kasacyjnej nie jest przekonujące. Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance oczywistej zasadności wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności orzeczenia z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in.: postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Skarżący powinien w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49,). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest przy tym oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo). Sytuacja taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego nie prowadzi do konkluzji, że Sąd ten dopuścił się oczywistych i rażących naruszeń przepisów prawa. Niezasadny jest zarzut naruszenia przepisów postępowania związanych - według pozwanego - z wykroczeniem poza granice apelacji. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego i orzekł o kosztach zgodnie z wnioskami powodów. W orzecznictwie przesądzono przy tym, że sąd drugiej instancji może zmienić ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wydania wyroku sądu pierwszej instancji bez przeprowadzania postępowania dowodowego uzasadniającego odmienne ustalenia (zob. np. uchwałę składu 7 sędziów SN –

zasadę prawną z dnia 23 marca 1999 r., III CZP 59/98, OSNC 1999, nr 7-8, poz. 124; wyroki SN: z dnia 22 stycznia 2008 r., II PK 134/07; z dnia 17 lipca 2008 r., II CSK 102/08). Tym bardziej błędne jest odniesienie art. 379 pkt 5 k.p.c. do odmiennej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Ocena materiału dowodowego nie może stanowić podstawy zarzutu nieważności postępowania, nawet jeżeli zostaje dokonana przez sąd odwoławczy. W konsekwencji nie stanowi wyjścia poza granice orzekania przez sąd drugiej instancji sytuacja, w której dokonuje on odmiennej oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny co do zasady podzielił i przyjął za własne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd pierwszej instancji. Dokonał jednak nieco innej oceny prawnej ustalonych faktów. W konsekwencji jako niezasadny należy ocenić zarzut nieważności na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c., który to zarzut miał być zdaniem pozwanego skutkiem wydania przez Sąd Apelacyjny wyroku wykraczającego poza granice apelacji.

Całkowicie niezrozumiałe są twierdzenia skarżącego o niemożliwości wykonania wyroku Sądu I instancji ze względu na odmiennność motywów rozstrzygnięcia z wyrokiem Sądu Apelacyjnego. Na marginesie należy zauważyć, że w orzecznictwie nie budzi wątpliwości, że przewidziane w art. 365 k.p.c. związanie innych sądów prawomocnym orzeczeniem dotyczy tylko samej treści sentencji orzeczenia, a nie poglądów prawnych wyrażonych w jego uzasadnieniu (zob. np. wyrok SN z dnia 13 marca 2008 r., III CSK 284/07). Przy czym przedmiotowy zasięg prawomocności materialnej w sensie pozytywnym odnosi się jedynie do samego rozstrzygnięcia, nie zaś do jego motywów i zawartych w nim ustaleń faktycznych (zob. np. wyroki 5 SN z dnia: 15 listopada 2007 r., II CSK 347/07; 12 maja 2011 r., I PK 1093/10; 19 października 2012 r., V CSK 485/11). Wskazuje się przy tym, że moc wiążącą z perspektywy kolejnych postępowań uzyskują jedynie ustalenia dotyczące tego, o czym orzeczono w związku z podstawą sporu (rozstrzygnięcie o żądaniu w połączeniu z jego podstawą faktyczną). Inaczej rzecz ujmując, moc wiążąca odnosi się do „skutku prawnego”, który stanowił przedmiot orzekania i nie oznacza związania sądu i stron ustaleniami i oceną prawną zawartą w uzasadnieniu innego orzeczenia.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.